

הרב ד"ר רצון ערוסי

מדינה פלשתינית בארץ ישראל בהלכה (הכרה בריבונות זרים על שטחים בארץ הקודש)

הקדמה

האם רשאים אנו מבחינה הלכתית, להכיר בריבונות של זרים, כלומר ריבונות של לא יהודים, על שטחי ארץ הקודש בכלל, ועל הר הבית בפרט. ואם איננו רשאים, כלום יש תוקף להכרה כזו מצידנו, אם היא ניתנה, אפילו ע"י ממשלה נבחרת, שנבחרה מכוח בחירות דמוקרטיות של כלל אזרחי מדינת ישראל. ואמנם כבר דנו גדולי הפוסקים בשאלה, אם מותר בגין פיקוח נפש, לוותר על שטחים מארץ הקודש, כדי להשיג הסכם שלום, ואנו לא נעסוק בשאלה זו. אלא אנו נדון רק בשאלה, אם רשאים אנו כבני העם היהודי להכיר בריבונות של זרים שאינם יהודים על שטחים בארץ הקודש, בכלל, ועל הר הבית בפרט. כי לא הרי הדיון על עצם הוויתור שלנו על שטחים משטחי ארץ הקודש למען השלום, כהרי הדיון על הכרתנו בריבונות זרים על שטחים מארץ הקודש. שהרי, גם פוסקי הלכה, אשר סוברים שמותר לנו לוותר על שטחים משטחי ארץ הקודש, למען הסכם שלום, אפשר שידו, שאסור לנו כבני העם היהודי, להכיר בריבונות של זרים על שטחים מארץ הקודש בכלל, ועל הר הבית בפרט. ואפשר שהם יודו, שגם אם ממשלה נבחרת הכירה בריבונות זרים על שטחים משטחי ארץ הקודש, שאין להכרה זו כל תוקף מבחינה הלכתית. ואף שלדעתם מותר לוותר על שטחים משטחי ארץ הקודש למען הסכם שלום אמת בינינו ובין אויבינו, אפשר שיורו שבמסגרת ויתורינו על שטחי א"י, למען השלום, אנו רק רשאים להתחייב שלא נממש את ריבונותנו על שטחי א"י, ולא נילחם נגדם למען ריבונותנו על שטחי א"י, כל עוד הם לא נלחמים בנו, והם חיים עמנו בשלום אמיתי.

א. הבטחה לירושת הארץ בברית בין הבתרים

בפרשת וארא (שמות ו, ה) אמר ה' למשה: 'וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל, אשר מצרים מעבדים אותם, ואזכר את בריתי'. הברית עליה מדובר בפסוק היא ברית בין הבתרים כפי שפירש רש"י. באותה ברית ה' הבטיח לאברהם אבינו לא רק שייתן את ארץ כנען לאברהם ולצאצאיו, אלא שגם יגאל את בני אברהם, יצחק ויעקב ממצרים, ויפדם מידי משעבדיהם המצרים. האם רשאי העם היהודי לפעול בניגוד לברית בין הבתרים, שהיא הבסיס לקיומו ולחירותו, לעולם? יש לציין שברית בין הבתרים גררה אחריה גם התחייבות של אברהם בשמו ובשם כל צאצאיו, כלפי ה'. כי לא בכדי הברית נקראה ברית בין הבתרים. אברהם על פי ציווי ה' ביתר לשני חלקים עגלה משולשת, ועז משולשת, ואיל משולש. וכך כתב רש"י (בראשית טו, ו):

לפי שהיה כורת עמו ברית לשמור הבטחתו להוריש לבניו את הארץ כדכתיב שם, יח, ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמר, ודרך כורתי ברית לחלק בהמה ולעבר בין בתריה.

ואם כן, לפי זה נכרתה ברית בין ה' ובין אברהם, וה' התחייב באותה ברית לתת לאברהם ולזרעו את ארץ כנען, את ארצותיהם של עשרה עמי כנען, וזו לשון הכתוב (בראשית טו, יח-כ):

ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמר, לזרעך נתתי את הארץ הזאת, מנהר מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת. את הקיני (1), ואת הקנזי (2), ואת הקדמוני (3), ואת החתי (4), ואת הפרזי (5), ואת הרפאים (6), ואת האמרי (7), ואת הכנעני (8), ואת הגרגשי (9), ואת היבوسی (10).

אולם לא נאמר מה התחייב אברהם. ונראה שהדבר פשוט, שאברהם הסכים להיות עם ה' בארץ ה', שהרי בראשית דרכו של אברהם אבינו, ה' אמר לו שממנו יהיה עם מיוחד, עם של ה', כלשון הכתוב (בראשית יב, א-ג):

לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, אל הארץ אשר אראך. ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך, והיה ברכה ואברכה מברכך. ומקללך אאר, ונברכו בך כל משפחת האדמה.

ב. ברית מילה כיסוד לירושת הארץ

כיצד על אברהם וזרעו להיות עם ה'? כתשובה לשאלה זו יש לומר שלאחר ברית בין הבתרים שה' עשה עם אברהם, כשאברהם היה בן שבעים וחמש שנים, נכתבה פרשת ברית המילה, שנאמרה לאברהם אבינו כשהוא בן תשעים ותשע, ושם נאמר:

והקמתי את בריתי ביני ובינך. ובין זרעך אחריו לדרתם לברית עולם, להיות לך לאלוקים ולזרעך אחריו. ונתתי לך ולזרעך אחריו את ארץ מגריך, את כל ארץ כנען לאחזת עולם. והייתי להם לאלוקים. ויאמר אלוקים ואתה את בריתי תשמר אתה וזרעך אחריו לדרתם. זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם ובין זרעך אחריו המל לכם כל זכר.

יוצא אפוא שאברהם אבינו וצאצאיו התחייבו למול כל זכר, כדי שה' יהיה להם לאלוקים. וה' יקיים את בריתו עם אברהם וזרעו עד עולם, וייתן להם את כל ארץ כנען עד עולם, כי באופן כזה יהיו עם קודש שראויים הם לארץ הקודש כמובטח בברית בין הבתרים. ולכן אמרו חז"ל שה' אמר לאברהם אבינו, וכך נאמר במדרש (בראשית רבה מו, ז):

אם מקיימין בניך את המילה הן נכנסין לארץ. ואם לאו אין נכנסין לארץ... כך אמר הקב"ה לא"א ונתתי לך ולזרעך אחריו וגו', על מנת ואתה את בריתי תשמור.

וכן כתב ה'טור' (יו"ד סי' רס): 'ולא נקרא אברהם שלם עד שנימול. ובזכותה נכרת לו ברית על נתינת הארץ'. והב"ח שם העיר על דברי ה'טור':

ויש לתת לב לאיזה צורך האריך רבינו [מחבר ה'טור'], בדרוש זה. כנראה שהיו נכשלים בזמנו במצוה זו. וזה לא שמענו מאבותינו ומזקנינו. כי הלא אין הדור שהיה בו רבינו בתוכו, כל כך רחוק מדורנו זה. ואילו היה דבר זה בדורו היה נשמע גם לנו. אבל נראה בקושטא, שגם בדורו היו רבים נכשלים בעון זה כמו שנמצא בדורנו.

שאינן נזהרים בקיום מצות מילה כמאמרה. והוא כי עיקר המצוה להיות עליו אות ברית קודש באותיות שמו הקודש יתברך לשמור את כל גופו מכל טומאת עריות. והנה הרבה נכשלו בעון זה לטמאות אות ברית קודש בעריות, ובייחוד בבנות כותים ומולדין בנים לעכו"ם. וגם רבים באים אל נשיהם פנויות בנדתן ונעשה להם כהיתר. כיון שהיא ישראלית פנויה, וע"כ האריך רבינו בדרוש המילה כמה גדולה היא אם מקיים אותה כמאמרה, שלא יהא פוגם אותה... שכריתת ברית על נתינת הארץ אינה אלא אם בניך מקיימין את המילה. ואם לאו אין נכנסין לארץ. א"כ נשמע שעון זה, הוא כשפוגם אות ברית קודש, דאינו מקיים מצות מילה להיות דבוק עם קדושת שמו יתברך. אלא נדבק עם החיצונים, דבר זה הוא מחזיק גלותינו שאין נכנסין לארץ.

מדברי הב"ח, בהסבירו את דברי ה'טור', אנו למדים על הקשר בין ברית מילה לברית הארץ. כריתת הערלה צריכה להוביל לכריתת ערלת הלב, ריסון היצרים, והידבקות בה' ובתורתו ובמצוותיו. כלומר ברית המילה שבזכותה אנו זכאים לארץ, היא ברית מילה שמונעת אותנו ממתירנות על כל סוגיה, עריות, פנויות. ומונעת מאתנו התבוללות עם גויות. ולכן כשישראל חלילה אינם שומרים על קדושתם, אף שהם נימולים, הם פוגעים בהמשך ישיבתם בארץ הקודש, ומאריכים את גלותם. ואם כן, לפי זה ייחודנו כעם קודש כרוך עם זכותנו על ארץ הקודש, ואין אפשרות להפריד בין הדבקים.

ג. ברכת המזון כיסוד לירושת הארץ

זכותנו על ארץ הקודש וייחודנו כעם קודש באים לידי ביטוי גם בדיני ברכת המזון. כידוע, ברכה זו כוללת שלוש ברכות: ברכה ראשונה היא הודאה שה' נתן לנו מזון. וברכה שנייה היא הודאה שה' נתן לנו את ארץ הקודש. וברכה שלישית היא הודאה שה' נתן לנו את ירושלים ואת מלכות בית דוד. ברכה רביעית נתקנה בימי חכמי המשנה, לאחר כישלון מרד בר כוכבא. והיא הודאה לה' שהטיב לנו טובה כפולה באותם ימים. על הברכה השנייה והשלישית נאמר בגמרא (ברכות מט ע"א): 'וכל החותם מנחיל ארצות, בברכת הארץ, ומושיע ישראל, בבונה ירושלים, הרי זה בור', וב'בית יוסף' (או"ח סי' קפז) הסביר עניין זה, וכך כתב:

ונ"ל דטעמא משום דמנחיל ארצות שייך גם לשאר עמים. שהנחילם ארצות. ואנו צריכים שיברך על הנחלת א"י בייחוד.

וב'חידושי הגהות' שם כתב:

ועוד נראה משום דצריך לברך השם, על שם שבראה, וגם שהנחיל אותה לנו. לכן יאמר על הארץ שכולל הכל.

חכמים תיקנו שבברכה השנייה ברכת הארץ נזכיר גם את עניין הברית והתורה, וכך נאמר בגמרא (ברכות מח ע"ב):

נחום הזקן אומר צריך שיזכור בה ברית. ר' יוסי אומר, צריך שיזכור בה תורה. פלימו אומר, צריך שיקדים ברית לתורה.

וכך נפסקה ההלכה, שאנו צריכים להזכיר בברכת ההודאה על הארץ, את עניין ברית מילה, ואת עניין התורה, ולהקדים את עניין ברית המילה לעניין התורה. ופירש רש"י (ברכות מט ע"א):

צריך שיזכור בה ברית בברכת הארץ, שעל ידי ברית נתנה לאברהם בפרשת מילה, ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגריך. צריך שיזכור בה תורה, שאף בזכות התורה והמצוות ירשו את הארץ, שנאמר, למען תחיון ורביתם ובאתם וירשתם את הארץ.

ד. ההיבט ההלכתי שבברית בין הבתרים

אם כן, ארץ כנען הובטחה לאברהם אבינו ולזרעו אחריו עד עולם, לאחוזת עולם, כדי שנחיה בה, כעם קודש בארץ הקודש. וכל זאת כדי שנשפיע על האנושות, להיות 'אור לגוים', או כדברי ה' לאברהם 'אב המון גוים נתתיך' (בראשית יז, ה). לצורך זה ניתנה לנו ארץ הקודש, עם ירושלים עיר הקודש והמקדש לעולם, כדי שנהיה קדושים פורשים מן העריות. לא מתבוללים בגויים, אלא עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב, ושנהיה דבוקים בו יתברך. ונקרין על אומות העולם. תהליך שיגיע שיאו בימי מלך המשיח. ולכן ברית בין הבתרים מתייחסת גם לימי מלך המשיח, וחלק מן הארץ תינתן לעמנו רק בימי מלך המשיח. כי בימי יהושע בן נון ודוד המלך, זכינו רק בארצות שבעה עמי כנען: החתי, הפרזי, הרפאים, האמרי, הכנעני, הגרגשי והיבوسی. ואילו בברית בין הבתרים, הובטחו לנו, ארצות עשרה עמי כנען ונתרו: הקיני, הקניזי והקדמוני. ואלה יהיו בשליטתנו בימי מלך המשיח. וכבר התורה ציוותה אותנו שנפריש שלוש ערי מקלט באותם מקומות, לכשיהיו בשליטתנו. והרמב"ם (הל' רוצח ושמירת הנפש פ"ח ה"ד) פסק כן להלכה:

בימי המלך המשיח מוסיפין שלוש אחרות, על אלו השש [ערים שכבר הופרשו, שלוש ע"י משה בעבר הירדן המזרחי, ושלוש ערים שהופרשו ע"י יהושע, בעבר הירדן המערבי], שנאמר, ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה (דברים, יט, ט). והיכן מוסיפין אותן? בערי הקיני והקניזי והקדמוני שנכרת לאברהם אבינו עליהן ברית, ועדיין לא נכבשו. ועליהן נאמר בתורה, ואם ירחיב ה' אלוקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ אשר דבר לתת לאבותיך, ויספת לך עוד שלוש ערים על השלוש האלה.

הנה כי כן, הבטחת ברית בין הבתרים היא עניין אמוני והלכתי כאחד. ועמנו מצווה להאמין שתורתו לא תוחלף. ולכן כל הפועל בניגוד לברית בין הבתרים הוא פועל נגד תורתנו הקדושה. הרב שלמה זיין¹ במאמר שכתב על ברית בין הבתרים הוכיח שיש לה ערך הלכתי. כך לדוגמה הוא הוכיח מן הירושלמי,² שבגלל שארץ ישראל נחשבה שייכת לישראל עוד טרם נכבשה, הקמחים והסלתות שמצאו ישראל בעת שנכנסו לארץ, היו חייבים בחלה, למרות שהם גדלו בארץ, לפני שכבשו אותה. וכן כתוב במשנה (ערלה פ"א מ"ב): 'עת שבאו אבותינו לארץ [כנען] נטעו [עכו"ם], אע"פ שלא כבשו חייב [בערלה]'.³

1. לאור ההלכה, עמ' קנב-קסד.

2. ירושלמי, חלה פ"ב ה"א.

ופירש ה'שאגת אריה', כי מאחר שהייתה מוחזקת לאבותינו, הירושה הייתה למפרע. ויוצא שהקרקע של ישראל, והפירות של גוי, ולכן נתחייבו מיד בערלה. וכן יש להוכיח מהגמרא לגבי בנות צלפחד,³ שם נאמר שבנות צלפחד זכו בירושת הארץ, בחלק בכורה, כלומר חלק כפול, למרות שאביהן שהיה בכור מת במדבר, בטרם נכבשה הארץ, והארץ נחשבה רק לראויה ולא למצויה ולמוחזקת. ובכור אינו יורש פי שניים בנכסים שהם ראויים ולא מוחזקים. וההסבר שניתן לכך שבנות צלפחד ירשו פי שניים בחלק אביהן המנוח, בארץ ישראל, הוא משום שארץ ישראל נחשבה כבר אז, כשעדיין היו אבותינו במדבר, כמוחזקת לעמנו, טרם נכבשה וזאת בגלל ברית בין הבתרים. ועוד הביא הרב זוין בשם הרב פרידמן מקארלין,⁴ יסוד הלכתי חשוב. שיש שני גדרים, ארץ ישראל, וקדושת הארץ. ולדעתו, גם כשקדושת הארץ כלומר הקדושה שקידשה יהושע מכוח כיבוש, בטלה כשהאויבים כבשוה בחזרה, כל הדינים שנהגו בשבע שנים שישראל כבשו את הארץ, ובשבע שנים שחילקו את הארץ, כמו ערלה, כלאים וחדש, נשארו בתוקפם, כי דינים אלו אינם תלויים בקדושת א"י, אלא בעובדה שהארץ שייכת לעמנו. וכל זה בגלל התחייבות ה' לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, שהוא ייתן לנו את ארץ כנען לאחוזת עולם. ואם כן, ארץ ישראל זו לא תהא מוחלפת לעולם, כי היא נבחרה ע"י ה' לנו לאחוזת עולם.

ה. איסור על ויתור הריבונות בגלל מקום המקדש

ארץ ישראל נבחרה בגלל ירושלים עיר הקודש, והמקדש בתוכה. והמקדש, אף על פי שחרב פעמיים, הוא ייבנה בשלישית ולעולם.⁵ ושלמה המלך שבנה את בית המקדש הראשון ידע שסופו ליחרב, וכך מתאר הרמב"ם (הל' בית הבחירה פ"ד ה"א) את מעשהו של שלמה:

בנה מקום לגנוז בו הארון למטה במטמוניות עמוקות ועקלקלות. ויאשיהו המלך צוה וגנוז אותו במקום שבנה שלמה... ונגנז עמו מטה אהרון וצנצנת המן ושמן המשחה. וכל אלו לא חזרו בבית שני. ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקודש, ולא היו נשאלין בהן, שנאמר עד עמוד כהן לאורים ולתומים (עזרא, ד, סג).

וכך מתאר הרמב"ם את חשיבות מקום המזבח:

המזבח מקומו מכוון ביותר, ואין משנין אותו ממקומו לעולם, שנאמר וזה מזבח לעולה לישראל. ובמזבח, נעקד יצחק אבינו. שנאמר, ולך לך אל ארץ המוריה. ונאמר ויבן שלמה את הבית בהר המוריה. ומסורת ביד הכל, שהמקום שבנה בו דוד ושלמה המזבח בגרן ארונה, הוא המקום שבנה בו אברהם, עקד עליו יצחק, והוא המקום שבנה בו נח מזבח כשיצא מן התבה. והוא המזבח שעליו הקריב קין והבל, ובו הקריב אדם הראשון כשנברא קרבן, ומשם נברא. אמרו חכמים, אדם ממקום כפרתו נברא. ושלושה נביאים עלו עמהן [בבית שני] מן הגולה. אחד העיד

3. בבא קיט ע"א.

4. חידושי שביעית, בשו"ת שאלת דוד, סוף ח"א.

5. עיין תנחומא, שופטים ל; מדרש ילמדנו [מאן]; ילקוט תלמוד תורה, בראשית אות קלד דף פד; רד"ק, הושע ו ב; שו"ת יהודה יעלה, ח"א או"ח סי' ריד.

להם על מקום המזבח. ואחד העיד להם על מדותיו... ומזבח שעשו בני הגולה [בבית שני] וכן העתיד להיות [בבית שלישי] מדת ארכו ורחבו שלושים ושתיים אמות על שלושים ושתיים אמות.

מקום המזבח מכוון ביותר, והוא המקום ממנו נברא האדם הראשון, והוא המקום שנעקד יצחק אבינו. ורק הנביאים מעידים על מקומו המדויק ועל מידותיו. ולכן הדבר פשוט, שאין שום יהודי בעולם, ואין שום קבוצת יהודים בעולם, שרשאים או מוסמכים להועיד שטחים מארץ הקודש בכלל, ומקום המקדש בפרט, לריבונות זרה. כי אין הדבר תלוי בנו אלא בגזירת מלכו של עולם, שכבר בחר נחלתו, לעולם. וכאמור יש הבדל גדול, בין אם אנו נמנעים מלממש את ריבונותנו בכל שטחי ארץ הקודש, בגלל מוגבלות כוחנו, וכן בגלל רצוננו בשלום עם אויבנו, אם אכן יש סיכוי לשלום של אמת, לפי דעת פוסקים מסוימים, ובין להכיר בריבונות זרה על שטחים בארץ הקודש, ובפרט ביהודה ושומרון שחזרו ונתקדשו קדושת עולמים ע"י עולי בבל, ועוד יותר על הר הבית מקום המקדש, שה' קידשו לעולמים, והועידו רק לישראל עמו, שהעושה כן הוא כופר בברית בין הבתרים ובתורה כולה, שקבעה את הלכות א"י עד ימות המשיח ועד בכלל, וקבעה את הלכות המקדש, לרבות זה שעתיד להיבנות בשלישית ולעולם.

ו. דברי הפוסקים בעקבות 'תוכנית החלוקה'

יסוד הלכתי חשוב זה, שאסור לעמנו להכיר בריבונות זרה על שטחים מארץ הקודש, נקבע ע"י חכמי ההלכה, לפני כשבעים שנה. היה זה לרגל תוכנית החלוקה של ארץ ישראל. מחודש תמוז תרצ"ז 1937, כלומר לפני שקמה המדינה בשנת 1948, היה זה לאחר ההתקוממות הערבית באביב תרצ"ו 1936, הגיעה לארץ ועדה מלכותית בריטית שקראו לה, ועדת פיל. אותה ועדה הציעה לחלק את ארץ הקודש לשלוש מדינות: (1) מדינה יהודית - הגליל ושפילת החוף. (2) מדינה ערבית - יהודה ושומרון והנגב. (3) מדינה מנדטורית - ירושלים עד ת"א ועד בכלל. חכמי ההלכה נשאלו על תכנית זו, רובם דחו אותה. הנימוק העיקרי של אותם שלא התנגדו לה, היה שמאחר שעוד אין לנו מדינה, הרי כל שטח בא"י שאומות העולם מוכנות לתת לנו לצורך הקמת מדינה יהודית, יש בו טובה לעמנו, כדי להצילנו מידי אויבנו, בניגוד למצב היום שאנו נדרשים להעניק לגויים שטחי ארץ הקודש ולהכיר בריבונות זרה, על שטחי ארץ הקודש, באותם ימים, אותם חכמי הלכה היו מוכנים להסתפק בקבלת חלק קטן מא"י, שאומות העולם הסכימו לתת לנו בחסד. הרב פרנקל (דבריו הובאו במאמרו של ד"ר איתמר ורהפטיג, 'עמדת רבנים בפולמוס חלוקת הארץ (תרצ"ז)', תחומין, ח"ט עמ' 267-277) לא התנגד לתוכנית החלוקה וכך כתב:

כי אם יש בידינו להשיג כל ארץ ישראל המסורה ומוחזקת לנו מאבותינו, הרי הדבר פשוט שאין לנו רשות לותר אף על אף שעל אדמה אחת למוסרה לידי זרים. הרי שאפילו חכם שלא התנגד לחלוקה, קבע את אשר קבע, רק בגלל חוסר יכולתנו. אבל כשיש לנו יכולת, וכל שכן כשכבר היא נמצאת בידינו, אסור לנו לוותר על שטחים ממנה ולהעניקם לזרים ולהכיר בריבונותם.

הרב יחיאל מיכל טיקוצ'נסקי (שם, עמ' 277), גם הוא לא התנגד לחלוקה, כדי שנקבל קצת מא"י, מתוך תקווה שנוכל להרחיב את גבול מדינתנו בעתיד, והוא התייחס גם להיבט העקרוני של העניין, וכך כתב:

ודאי, אין ספק, שאין לנו ולכלנו שום רשות על זה. ולא רק שאין אנו רשאים וזכאים לוותר, אלא שגם אין שום ערך לויתור. וכשם שאי אפשר לשנות גבולי בוקר וערב, כך אי אפשר לשנות גבולי ארץ ישראל המסומנים בתורה, שאלה ואלה הותחמו ע"י נותן התורה יוצר ואדון העולם (ראה מ"ר, בראשית, א, ג, ובמדבר, יח, ו) עכ"ל. מדבריו למדנו שאין תוקף להכרתנו בריבונות זרה על שטחים שה' הוא שקבע שהוא הועיד להיות ארץ הקודש ועיר הקודש.

הדברים הנ"ל נכתבו בידי פוסקים שלא התנגדו לתוכנית החלוקה. ואם כן נלמד בקל וחומר מדברי הפוסקים שהתנגדו בתקיפות לתוכנית החלוקה והם הרוב. הרב חרל"פ (שם, עמ' 272), קבע שכל החותם על הסכם כזה, שיש בו ויתור על חלק מארץ הקודש לריבונות זרה, הוא כפירה בארץ הקודש וזו לשונו:

ונוח יותר להחותמים לקצץ בהונות ידיהם ולא יקצצו בנטיעות גן רוה, ציין מכלל יופי אלקים הופיע.

והביא הרב חרל"פ את דברי חז"ל במדרש⁶ שה' הקפיד על אברהם שצירף אליו את לוט, ובכך הוא גרם שגם לוט יזכה בחלק מן הארץ, בעוד שהיא מיועדת רק לאברהם ולזרעו. וצירוף לוט אף שהוא קרוב של אברהם אבינו, נחשב ע"י ה' כצירוף זרים להיות שותפים בארץ הקודש, שכאמור היא נועדה רק לאברהם אבינו ולזרעו. הרב קניאל כתב⁷, שיש בהעברת שטחים לגויים לצמיתות, עד ביאת גואל צדק, איסור 'לא תחנם'. ולדעתו אפילו היו בוחרים נציגים מכל עם ישראל, ואפילו מן התפוצות, אין אותם נציגים אלא כאפוטרופוס, שאינו יכול להקנות מעות יתומים במעמד שלושה⁸, דסתם הפקעה, רעה היא. ואיך יוכלו אותם נציגים להפקיע מהדורות שהיו, ושיהיו, זכותם על כל הארץ לגבולותיה.

הרב צבי מקובסקי⁹ כתב שאין שום ייפוי כח לשום נציג יהודי למסור שטח מארצנו הקדושה, ובפרט ירושלים עיה"ק, ללא יהודים. וגם אם היה ייפוי כוח כזה, הרי אסור לתת לגוי שטחים בארץ הקודש, בגלל 'לא תחנם', ואם כן אין המיופה כוח רשאי לבצע את השליחות הזו, כי אין שליח לדבר עבירה. ובסוף דבריו סיכם שאין למסור שטח מארצנו הקדושה, שהרי יש לנו הבטחה שה' ירחיב גבולנו בימי המשיח, בשלוש מדינות נוספות, קיני, קניזי וקדמוני. הרב עמיאל¹⁰ כתב שמאחר שאנו מאמינים בבוא מלך המשיח, שייתן לנו את כל ארצנו, הרי שחתימה על חלוקת ארץ ישראל, לא יכולה להיות לצמיתות, ולכן החותמים על הסכם כזה, שהוא כביכול לצמיתות, יש בחתימתם משום גניבת דעת. ועוד כתב, שהסכמה לחלוקת הארץ, היא כפירה בקדושת הארץ, והיא כפירה בתורה, שקבעה

6. בראשית רבה, מא ת.

7. דבריו הובאו במאמרו של ד"ר איתמר ורהפטיג, 'עמדת רבנים בפולמוס חלוקת הארץ (תוצ"ז)', תחומין, ח"ט עמ' 279.

8. שו"ע, חו"מ סי' רצ סע' יא, ובסמ"ע שם.

9. תחומין שם, עמ' 282-285.

10. תחומין שם, עמ' 280, 286.

שיש קדושה לארץ, ושהיא מיועדת לישראל, ולכן הדבר הוא בגדר חילול ה', שיש ליהרג ולא לעבור. לדעתו, גם לממשלה נבחרת באורח דמוקרטי אין סמכות להעביר לריבונות זרה שטחים מארץ הקודש, וכ"ש לא את הר הבית. כי בבחירות משתתפים לא יהודים, שאינם מכירים בתורתנו הקדושה, ולא בברית בין הבתרים. וכן יש יהודים לא דתיים, ה' ישיבים בתשובה שלמה, שאינם מכירים בייחודנו כעם ה', ובשליחותנו הדתית, ולא בקדושת עמנו ובקדושת הארץ. וגורמים כאלה אינם יכולים להכריע בשאלה הלכתית טהורה, ולכן מבחינה הלכתית אין תוקף להחלטת ממשלה נבחרת במדינת ישראל, להעביר שטחים משטחי ארץ הקודש לריבונות זרה.

סיכום

לאור דברי אלה שלא התנגדו לתוכנית החלוקה, ועל אחת כמה וכמה לאור דברי הללו שהתנגדו לתוכנית החלוקה, אנו למדים, שאין שום היתר ליהודים להסכים על ריבונות זרה בשטח משטחי א"י, וכל שכן על ירושלים עיה"ק. ושהסכם כזה אם יחתם אין לו תוקף, ויש בחתימה על הסכם כזה כפירה בקדושת הארץ וכפירה בתורה הקדושה. וכאמור, לענ"ד גם גדולי חכמי ההלכה בימינו, שצידדו להחזיר שטחים משטחי א"י למען שלום אמת, לא התכוונו כלל וכלל לכך, שנחתום שאנו מכירים בריבונות זרה על שטחים משטחי ארץ הקודש, ועל אחת כמה וכמה שלא התכוונו על הר בית, אלא לכל היותר להתחייבות מצידנו שלא נילחם באויבינו, ולא נממש את ריבונותנו על כל הארץ, כל עוד הם לא נלחמים בנו. וכמובן עד יבוא מלך המשיח ויגאלנו בגאולה שלמה, במהרה בימינו אמן.

